

Adposities met een voornaamwoordelijk bijwoord als complement

Oefening bij ANS hoofdstuk 9: *De adpositie*

ANTWOORDFORMULIER

<https://e-ans.ivdnt.org/onderwijs/9>
Instituut voor de Nederlandse Taal, 2021
Auteur: Kathy Rys

Niveau: gemiddeld

Relevante paragrafen: [9.5](#) en [9.5.2](#)

Voorzetselconstituenten als in *Ik heb een hekel aan spinazie* kunnen ook worden uitgedrukt als adposities met een voornaamwoordelijk bijwoord, zoals *Ik heb er een hekel aan*. In veel gevallen zijn beide constructies inwisselbaar, maar niet altijd.

1. Zet de onderstreepte voorzetselconstituent om in een adpositie met voornaamwoordelijk bijwoord:

a. Ze had in niks meer vertrouwen.

Oplossing: Ze had nergens meer vertrouwen in.

b. Tijdens de huwelijksplechtigheid, of vlak na de ceremonie, hadden zij de kerk al verlaten.

Oplossing: Tijdens de huwelijksplechtigheid, of vlak erna, hadden zij de kerk al verlaten.

c. Ze protesteren altijd tegen iets.

Oplossing: Ze protesteren altijd ergens tegen.

NB: De constructie met een voornaamwoordelijk bijwoord klinkt in veel gevallen beter dan het alternatief met een voorzetselconstituent. Anders dan in andere talen is het in het Nederlands niet goed mogelijk om een voornaamwoord te gebruiken voor 'dingen', als complement van een voorzetsel of omzetsel, zoals in (1a) en (1c);

2. Zet de onderstreepte combinatie van een adpositie en een voornaamwoordelijk bijwoord om in een voorzetselconstituent:

a. Ik stond die ochtend in de file. Hierdoor was ik te laat op mijn werk.

Oplossing: Ik stond die ochtend in de file. Door die file was ik te laat op mijn werk.

- b. Hij had overal genoeg van.

Oplossing: Hij had genoeg van alles.

- c. De poortjes zijn er als beveiliging, maar zo lang hij er niet doorheen loopt, gaat het alarm niet af.

Oplossing: De poortjes zijn er als beveiliging, maar zo lang hij niet door de poortjes heen loopt, gaat het alarm niet af.

- d. Het is een vrouw waarover iedereen altijd alleen maar positief is.

Oplossing: Het is een vrouw over wie iedereen altijd alleen maar positief is.

NB: De constructie met een voornaamwoordelijk bijwoord klinkt in veel gevallen beter dan het alternatief met een voorzetselconstituent. Anders dan in andere talen is het in het Nederlands niet goed mogelijk om een voornaamwoord te gebruiken voor 'dingen', als complement van een voorzetsel of omzetsel, zoals in *genoeg van alles* in (1b);

Bij de verwijzing naar personen zoals in (1c) is het in het Nederlands gebruikelijker om een combinatie van een voorzetsel en een voornaamwoord te gebruiken. Het gebruik van een adpositie met een voornaamwoordelijk bijwoord is in dit geval typerend voor informeel taalgebruik.